

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 Febr, 1885, kl. 5 e. m.

Memorial, angående verkställd granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning.

Uti § 4 af den för Banko-Utskottet gällande instruktion är föreskrift meddelad Utskottet att undersöka och granska Riksbankens tillstånd och huru densamma blifvit styrd och förvaltad samt att dervid med synnerlig uppmärksamhet följa Fullmäktiges i Riksbanken åtgärder i och för metalliska kassans upprätthållande samt myntvexlingens fortgång och bestånd.

I anledning häraf och enär ansvarsfrihet senast blifvit Fullmäktige i Riksbanken beviljad för förvaltningen af denna banks såväl hufvudsom afdelningskontor under år 1882 äfvensom för de beslut och åtgärder, hvilka finnas antecknade i Fullmäktiges protokoll för tiden från och med den 15 Januari 1883 till samma dag nästlidet år, har, för fullgörande af ofvanberörda sitt åliggande, Utskottet tagit kännedom dels af de berättelser rörande 1883 års förvaltning, sistförflutna årets revisorer af Riksbankens hufvud- och afdelningskontor afgifvit, dels af Fullmäktiges allmänna och särskilda protokoll för tiden från den 15 Januari 1884 till samma dag innevarande år, dels ock af Fullmäktiges i Utskottets memorial N:o 1 till Riksdagen öfverlemnade berättelse jemte de denna följaktiga berättelser från styrelserna öfver Riksbankens af-

delningskontor i afseende å dessas förvaltning under år 1884; och får Utskottet efter fulländad granskning, sin instruktion likmätigt, berättelse deröfver till Riksdagen härmed afgifva.

Vid 1884 års början uppgingo Riksbankens för likvider med utlandet användbara valutor, nemligen dess metalliska kassa, fordringar hos utländska bankinrättningar och handelshus samt förråd af oremitterade utrikes vaxlar, till omkring 30,15 millioner kronor, deraf 14,95 millioner kronor i guld och silfver, 4,67 millioner kronor i behållningar å utrikes ort och 10,53 millioner kronor uti utländska vaxlar i portföljen. Nyssnämnda kassatillgångar, hvilka under årets första månader icke undergingo någon väsentlig förändring i det hela, stego vid slutet af Mars månad till 35,70 millioner kronor och vid slutet af April än ytterligare till 36,45 millioner kronor, nedgingo sedermera efter hand så, att de i medlet af Juli icke utgjorde mer än 30,78 millioner kronor, men växte derefter under påföljande månader derhän, att de i förra hälften af Oktober månad uppgingo till 37,56 millioner kronor, då de nått sitt maximum för året, hvarefter de vaxlade mellan detta belopp och 34,36 millioner kronor samt utgjorde vid årsafslutningen i det närmaste 36,79 millioner kronor, hvaraf 16,07 millioner kronor i metallisk kassa, 7,78 millioner kronor i fordringar hos utländska banker och bankirer samt 12,94 millioner kronor i utländska vaxlar i portföljen; och hafva sålunda kassatillgångarne under året ökats med omkring 6,64 millioner kronor. Särskildt hafva fordringarna i utlandet vaxlat mellan 4,67 millioner kronor, vid 1884 års början och 10,16 millioner kronor i förra hälften af September samt tillgången af accepterade utländska vaxlar i portföljen mellan 5,88 millioner kronor i medlet af Mars och 13,20 millioner kronor i början af November. Beträffande beloppet af utelöpande sedlar har detsamma, som vid årets början utgjorde 35,67 millioner kronor, vaxlat mellan 31,06 millioner kronor i medlet af Augusti och 38,59 millioner kronor i slutet af November samt utgjorde vid årsafslutningen 37,99 millioner kronor, samt den obegagnade sedelutgifts-rätten, utgörande vid sagda års ingång 7,19 millioner kronor och vid dess slut 5,22 millioner kronor, mellan sistnämnda belopp och 17,51 millioner kronor, hvartill sedelreserven i slutet af Juni månad uppgick.

I Riksbankens kassatillgångar har under sistförflutna året den metalliska kassan ingått med ett belopp, vaxlande mellan 14,95 millioner kronor vid sagda års ingång samt 18,64 millioner kronor i början af April, och uppgick vid årets slut till 16,07 millioner kronor. I följd af metalliska kassans nyssnämnda ogynsamma ställning vid 1883 års slut indrogs i Januari månad nästlidet år från London guld i plants till

värde af omkring 100,000 £ sterling, hvarjemte vid det förhållande, att under höstmånaderna betydliga gulduttag egde rum, hvarigenom kassan i början af November nedgått till 15,14 millioner kronor, Fullmäktige dels i slutet af Oktober beslöto ytterligare indragning af plantsguld från London för 25,000 £ sterling, dels ock i slutet af November och medlet af December läto af Riksbankens behållningar i Köpenhamn till afdelningskontoret i Malmö öfverföra tillhopa 1,75 millioner kronor i skandinaviskt guldmynt. Det i metalliska kassan ingående guldförrådet har icke vid någon tidpunkt af året understigit 12 millioner kronor, men vissa tider uppgått till 15 millioner och derutöfver samt utgjorde vid årsafslutningen 13,11 millioner kronor. Silfvertillgångarne, hvilka högst utgjort 3,76 millioner kronor i början af Juni, hafva vexlat mellan detta belopp och 2,84 millioner kronor vid 1884 års ingång, samt uppgingo vid samma års slut till 2,95 millioner kronor, deraf 1,88 millioner i gällande silfvermynt och 1,07 millioner i sådant af äldre pregel. Såsom i Fullmäktiges berättelse till Utskottet omförmäles, har under nästlidet år försäljning till Myntverket af sistnämnda slags mynt egt rum till pregelvärde motsvarande 327,600 kronor eller i vigt 2,060,7940 kilogram mot godtgörelse efter medelpriset för silfver under samma tid å Londons börs med tillägg af en och en fjerdedels procent deraf eller 135 kronor 19 öre för kilogram finsilfver, och har denna försäljning ådragit Riksbanken en förlust af något öfver 49,000 kronor.

Riksbankens utländska vaxelrörelse under nästlidet år har omfattat ett belopp af något öfver 169 millioner kronor, deraf 87,29 millioner kronor i köpta och 81,78 i sålda vaxlar. Såsom vanligt har denna vaxelhandel nästan uteslutande bedrifvits vid Riksbankens hufvudkontor, dock hafva afdelningskontoren i Göteborg och Malmö i någon mån dervid medverkat. Sålunda hafva vid det förra afdelningskontoret blifvit köpta utrikes vaxlar å pund sterling 83,281: 8. 2, riksmark 1,921,158: 53, francs 73,443: 30, floriner 2,789: 88 och kronor 94,682: 15, motsvarande svenskt mynt tillsammans 3,351,210 kronor 13 öre, och försåls dylika valutor å pund sterling 10,002: 15. 11 och riksmark 278,225: 3 för 429,613 kronor 7 öre samt vid afdelningskontoret i Malmö köpts utländska vaxlar: å pund sterling 29,714: 8, riksmark 69,799: 90, francs 34,915: 46 samt kronor 523,557: 92 på Danmark och kronor 36,015: 34 på Norge, eller i svenskt mynt tillsammans kronor 1,182,790: 56.

Den å utländska vaxelhandeln för sagda år belöpande vinst beräknas icke uppgå till mer än omkring 300,000 kronor, hvartill orsakerna finnas uppgifna i Fullmäktiges Riksdagen redan meddelade årsberättelse.

Det för bemedling af svenska statens konverteringslån af 1880 bildade konsortium, uti hvilket, såsom känt är, Riksbanken jemväl ingått, har under året begagnat sig af förbehållen optionsrätt till öfvertagande, efter en kurs af 98 %, af ytterligare 242,000 £ sterling uti obligationer, tillhörande samma låns 2:dra emission, af hvilket belopp, sedan, jemlikt förut träffad öfverenskommelse, Riksbanken af sin andel öfverlåtitt en femtedel till bankinrättning i utlandet, på Riksbankens del kommit en tiondedel eller 24,200 £.

Denna andel äfvensom återstoden af Riksbankens förråd af obligationer, tillhörande 3:dje emissionen af nämnda lån eller nominelt 103,880 £ sterling, hafva, på sätt af sistförsamlade revisorers berättelse kan närmare inhemtas, blifvit under året försålda.

I afseende å Riksbankens upplåningsrörelse under nästlidet år meddelas:

att de på upp- och afskrifning insatta medel, hvilka vid årets ingång bestego sig till 3,10 millioner kronor på 2,237 räkningar och vid dess slut till 3,05 millioner kronor på 2,233 räkningar, vexlat emellan 3,52 och 2,73 millionerkronor; samt

att de på deposition insatta medlen från 10,26 millioner kronor på 2,404 bevis vid årets början under detsamma uppgått till högst 12,36 millioner kronor och utgjorde vid årets slut 11,99 millioner kronor på 2,287 bevis.

Upplåningen särskildt vid Riksbankens afdelningskontor har under nu ifrågavarande år liksom tillföre varit obetydlig.

De på upp- och afskrifning insatta medlen hafva i jemna tusental vexlat:

	vid afdelningskontoret					
i Göteborg.....	mellan	117,000	och	67,000	kr. på	44 till 96 räkningar,
i Malmö.....	»	202,000	»	61,000	»	40 » 74 »
i Luleå	»	210,000	»	15,000	»	24 » 29 »

vid afdelningskontoret

i Vexjö	mellan	75,000	och	9,000	kr. på	40	till	65	räkningar,
i Visby	»	26,000	»	6,000	»	109	»	33	»
i Östersund	»	100,000	»	9,000	»	27	»	16	»

De på deposition insatta medlen hafva, likaledes i jemna tusental, utgjort:

vid afdelningskontoret

i Göteborg	mellan	290,000	och	213,000	kr. på	42	till	64	bevis,
i Malmö	»	128,000	»	10,000	»	5	»	13	»
i Luleå.....	»	361,000	»	141,000	»	92	»	100	»
i Vexjö	»	24,000	»	8,000	»	3	»	13	»
i Visby	»	76,000	»	32,000	»	10	»	20	»
i Östersund.....	»	107,000	»	73,000	»	65	»	75	»

De nästlidne år meddelade uppgifter angående Riksbanken utvisa, att vexeldiskonteringen under sagda år varit i stigande, men deremot den öfriga inhemska utlåningen i aftagande. Uttagen på beviljade kassakreditiv förete icke någon synnerlig skiljaktighet vid 1884 års början och slut.

Riksbankens fordringar på inrikes vexlar, lån och kreditiv utgjorde

vid 1884 års början: vid 1884 års slut:

för vexlar.....	kr. 18,35	mill.	kr. 24,41	mill.
» lån	» 27,56	»	» 26,29	»
» kreditiv	» 9,13	»	» 9,03	»
eller inalles	kr. 55,04	mill.	kr. 59,73	mill.

Enligt § 31 mom. 7 af gällande bankoreglemente har det enskilda sedelutgifvande banker sedan 1880 lemnade medgifvande att af Riksbanken undfå vaxlingsförskott i sedlar å fem kronor med nästlidet år upphört; och efter hvad Fullmäktige i sin berättelse meddelat, hafva samtliga de banker, som under år 1884 begagnat sig af denna rätt, behörig tid till Riksbanken inbetalt de dem lemnade förskotten. Beloppet af de lemnade förskotten uppgick vid sagda års ingång till 8,704,080 kronor.

Hvad afbetalningslånen beträffar, finnes uti Fullmäktiges senaste berättelse under § 24 redogörelse lemnad rörande fördelningen mellan

de särskilda riksbankskontoren och användandet vid hvarje af dem af den för dylika lån bestämda fond af högst 12 millioner kronor.

Till upplysning om beloppet af de medel, hvilka för lånerörelsen i dess helhet varit under år 1884 till de särskilda kontoren anordnade, har Utskottet ansett sig böra meddela följande uppgift.

De för nämnda rörelse anvisade medel utgjorde

	<i>vid 1884 års början:</i>	<i>vid 1884 års slut:</i>
vid hufvudkontoret	kr. 22,750,000: —	kr. 22,650,000: —
» afdelningskontoret i Göteborg »	9,000,000: —	» 9,750,000: —
» » i Malmö	» 7,100,000: —	» 9,500,000: —
» » i Luleå	» 1,775,000: —	» 1,775,000: —
» » i Vexjö	» 3,100,000: —	» 3,600,000: —
» » i Visby	» 1,200,000: —	» 1,300,000: —
» » i Östersund »	2,600,000: —	» 3,000,000: —

Enligt de från afdelningskontoren till Utskottet inkomna berättelser har sistförflutna årets behållna vinst utgjort för

afdelningskontoret i Göteborg...	kr. 378,233: 02	motsvarande å dess förlag i medeltal för året 4,14 %
» i Malmö	» 347,591: 83	motsvarande å dess förlag i medeltal för året 4,37 %
» i Luleå	» 85,687: 84	motsvarande å dess förlag i medeltal för året 4,95 %
» i Vexjö	» 121,417: 11	motsvarande å dess förlag i medeltal för året 3,84 %
» i Visby	» 52,536: 34	motsvarande å dess förlag i medeltal för året 4,24 %
» i Östersund »	121,364: 43	motsvarande å dess förlag i medeltal för året 4,10 %
<hr/>		
tillhopa kronor 1,106,830: 57.		

Vinsten vid hufvudkontoret å utlåningsrörelsen har uppgått till kronor 918,461: 27, dock utan afdrag af de för samma rörelse belöpande förvaltningsutgifter, hvilka icke kunna från öfriga dylika utgifter särskiljas.

Då emellertid i de uti bokslutet för nästlidet år upptagna vinstbeloppen vid de särskilda kontoren icke ingår dessas vinst för hela året 1884, utan, i enlighet med hvad förut varit brukligt, endast för de tre första kvartalen af det året jemte vinstbeloppen för fjerde kvartalet af

det näst föregående, komma de särskilda kontoren att i 1884 års bokslut ingå med följande vinstbelopp, nemligen:

hufvudkontoret.....	med kr.	1,092,030:	97
afdelningskontoret i Göteborg.....	»	»	381,165: 19
» i Malmö	»	»	331,950: 27
» i Luleå	»	»	90,221: 76
» i Vexjö	»	»	122,270: 10
» i Visby	»	»	49,117: 44
» i Östersund	»	»	122,470: 25

Enligt numera verkställt bokslut för nästlidet år uppgår bankovinsten till 2,527,386 kronor 5 öre. I sammandrag utvisar detsamma följande:

Inkomster och vinster:

Vinst på upp- och utlåningsrörelsen	kr.	2,189,225:	98
Räntor på statspapper och obligationer	»	752,783:	12
» » landtfastighetslån, öfvertagna af Allmänna hypoteksbanken	»	96,032:	87
» » stadsegendomslån	»	974:	78
Afgifter för förseglade deposita	»	2,395:	14
» » öppna	»	12,795:	91
Vinst på utrikes vaxelrörelsen	»	296,620:	37
Inbetalningar utöfver bokföringsvärdet af Bankens fordringar i Rosendals fabriksaktiebolags och Gothenburg commercial companys konkurser	»	71,150:	25
Vinst vid inlösen af utlottade obligationer	»	4,110:	39
Vinst vid försäljning af Riksgäldskontorets obligationer af år 1878.....	»	7,168:	13
Vinst vid deltagandet i köp och försäljning af Riksgäldskontorets 4 % obligationer af år 1880.....	»	9,791:	67
Vinst på försäldt papper från Tumba bruk	»	51,711:	96
Öfriga inkomster	»	2,936:	29
			3,497,696: 86

	Transport	3,497,696: 86	
<i>Utgifter och förluster:</i>			
Räntor på äldre lånebanksobligationer	kr.	8,860: 22	
Förlust på gammalt silfvermynt	»	49,001: 26	
» » kopparmynt	»	48,040: 82	
Kostnader för indragning af guld	»	8,178: 81	
» » nytt bankhus i Östersund	»	30,000: —	
Löner och arfvoden vid hufvudkontoret	»	305,858: 84	
Pensionsstaten	»	88,706: 67	
Förvaltningsutgifter	»	138,477: —	
Välgörenhetsbidrag	»	16,848: 67	
Saldo af räntor, jemfördt med detsamma vid 1883 års slut	»	269,864: 29	
Öfriga utgifter	»	6,474: 23	970,310: 81
	Vinst för år 1884 kronor	2,527,386: 05	

Hvad beträffar Riksbankens afdelningskontor har Utskottet tagit del af hvad i så väl de af styrelserna för dessa kontor afgifna berättelser angående desammas rörelse och förvaltning meddelats som och hvad i ämnet anförts af senast församlade statsrevisorer och de af Riksdagens för granskning af samma kontors verksamhet särskildt utsedde revisorer, äfvensom af de fullmäktige, som enligt uppdrag af Riksbankens styrelse under året anställt inventering och undersökning vid kontoren i fråga; och har Utskottet härvid ej funnit något annat vara att särskildt för Riksdagen omnämna, än att Utskottet i likhet med ofvanbemälda revisorer och inspekterande fullmäktig jemväl fäst sig vid den vaxelrörelse, som af afdelningskontoret i Östersund bedrifvits och hvilken till en ej ringa del syntts mer afse beredande af vanlig låneförsträckning än vara föranledd af sådana affärer, som i regel böra ligga till grund för vaxeltransaktioner.

Erinringar i ämnet hafva ock blifvit kontorsstyrelsen meddelade af inspekterande fullmäktigen, i anledning af hvars i medlet af sistlidne Juli till fullmäktige afgifna berättelse om granskning af nämnda kontor fullmäktige, enligt hvad af deras protokoll för den 31 December framgår, nämnda dag meddelat beslut och dervid förklarar, att som de, efter att hafva velat afvakta verkan och påföljden af dessa erinringar,

funnit dels att under senare hälften af året så väl antalet af de utaf kontoret diskonterade vexas som ock deras belopp varit i nedgående, dels äfven att Styrelsen genom sin i början af nästlidne December månad gjorda framställning om ökande af kontorets fond för afbetalningslån visat sin afsigt att söka inleda en öfvergång från den vid kontoret förherskande vaxelrörelsen, Fullmäktige ansett någon vidare åtgärd i ämnet ej för tillfället vara erforderlig än att kontorsstyrelsen i Östersund, på sätt äfven skett, meddelades Fullmäktiges önskan och förväntan att Styrelsen måtte, så vidt görligt, fortgå i nyss antydda riktning.

Enligt anmodan af nästlidet års Banko-Utskott hafva Fullmäktige, efter sakkunniges hörande, uti förvaringsrummet i Riksbanken för dit till vård inlemnade värdepapper, så vidt ske kunnat, vidtagit tillfredsställande anstalter för beredande af bättre skydd för dessa hos Riksbanken befintliga så kallade öppna deposita.

I anledning af senaste revisorers uti deras till Riksdagen afgifna berättelse angående Riksbanken gjorda hemställan, att Riksbankens fasta egendomar måtte till det värde, som må finnas lämpligt, i dess räkenskaper föras såsom tillgång inom linien, hafva Fullmäktige infortrat uppgifter på taxeringsvärden å dessa egendomar, enligt hvilka dessamma blifvit uppskattade till sammanlagdt 675,000 kronor, nemligen fastigheterna i Stockholm till 270,000 kronor, i Göteborg till 240,000 kronor, i Malmö till 103,000 kronor, i Luleå till 20,000 kronor och i Östersund till 42,000 kronor, hvarjemte Fullmäktige meddelat föreskrift om dessa fastighetsvärdens upptagande i Riksbankens hufvudbok; och har vid sådant förhållande Utskottet funnit revisorerne hemställan icke till någon vidare åtgärd föranleda; hvilket Utskottet härmed får för Riksdagen

anmäla.

Nästlidet års Riksdag beviljade Fullmäktige ansvarsfrihet för förvaltningen af Riksbankens så väl hufvud- som afdelningskontor under år 1882 äfvensom för de beslut och åtgärder, hvilka finnas antecknade i

Fullmäktiges protokoll från och med den 15 Januari 1883 till samma dag 1884. De sistnämnda år härstädes församlade revisorer, hvilka granskat Riksbankens räkenskaper för år 1883, hafva i sin berättelse till Riksdagen förmält, att de icke funnit något mot Riksbankens förvaltning att erinra; och de till granskning af Riksbankens afdelningskontors räkenskaper för samma år af Riksdagen utsedde revisorer hafva uti sina berättelser tillstyrkt ansvarsfrihet för dessa kontors styrelser.

Vid sådant förhållande och då Banko-Utskottet vid nu verkställd undersökning funnit Fullmäktige hafva med nit och omsorg fullgjort det dem lemnade uppdrag, hemställer Utskottet,

att ansvarsfrihet må beviljas Fullmäktige i Riksbanken för förvaltningen af denna banks så väl hufvud- som afdelningskontor under år 1883 äfvensom för de beslut och åtgärder, hvilka finnas antecknade i Fullmäktiges protokoll från och med den 15 Januari 1884 till samma dag innevarande år.

Stockholm den 13 Februari 1885.

På Banko-Utskottets vägnar:

G. S. ÅKERHJELM.